O POŻYTKACH EDUKACJI FINANSOWEJ

W SATYRZE IGNACEGO KRASICKIEGO „OSZCZĘDNOŚĆ"

JĘZYK POLSKI

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

DEFINICJA SŁOWNIKOWA

„Oszczędność – cecha kogoś, kto ogranicza wydatki, aby zgromadzić pewną ilość pieniędzy".

Źródło: „Wielki słownik języka polskiego", http://wsjp.pl (dostęp: 9.10.2025).

Oszczędność: wada czy zaleta?

Wada:

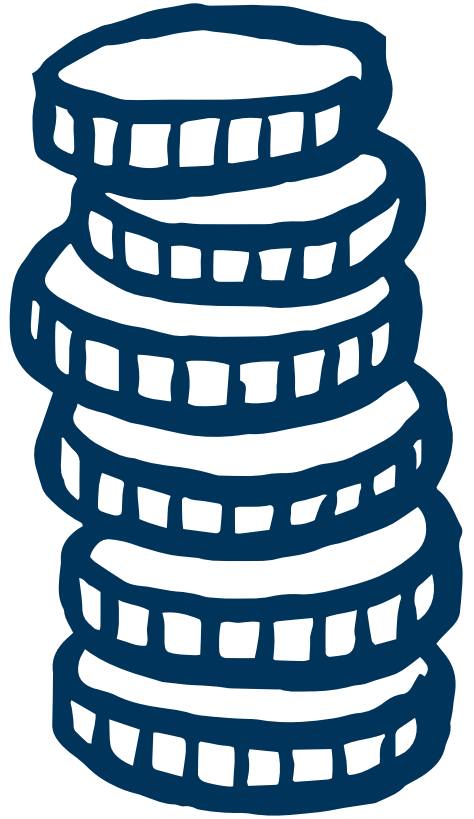
Ile osób?

Argumenty

Zaleta:

Ile osób?

Argumenty

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PYTANIA I ODPOWIEDZI DO TEKSTU SATYRY

1. Czego chce się nauczyć od pana Aleksego jego rozmówca?
2. Jakie typy „pana" wyróżnia? Którym z nich chciałby zostać?
3. Jakie domysły snuje rozmówca na temat sposobu zgromadzenia majątku przez swojego idola? Znajdź sześć sposobów.

Chce się nauczyć, jak „być panem", to znaczy bogatym człowiekiem.

Są „panowie", którzy żyją na pokaz, ale nie mają pieniędzy, oraz tacy, którzy żyją skromnie, ale zgromadzą majątek.

Domniemania, jak zgromadził majątek jego idol:

1. Ma wsie, które „wynajmuje" innym.
2. Okradł podróżnych.
3. Znalazł skarb.
4. Odziedziczył majątek po zmarłej żonie (spadek).
5. Wygrał fortunę na drodze sądowej.
6. Wynajął alchemika, żeby zrobił mu złoto.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PYTANIA I ODPOWIEDZI DO TEKSTU SATYRY

4. Jak pan Aleksy wyjaśnia źródło bogactwa drugiego typu „pana"?
5. W jaki sposób rozmówca pana Aleksego rozumie słowa: „Znał się na szelągach"?
6. Jakie jest zgodne z intencją pana Aleksego rozumienie słów: „Znał się na szelągach"?
7. Dlaczego pan Aleksy denerwuje się na swojego rozmówcę?

Bogacił się, ponieważ „znał się na szelągach".

Rozmówca rozumie słowa niepoprawnie, to znaczy myśli, że bogacenie się polega na nielegalnym wybijaniu pieniędzy (mennica).

„Znać się na szelągach" oznacza szanować drobne nominały. 1 grosz = 3 szelągi, czyli szeląg nie jest wiele wart, ale gromadzenie drobnych zwielokrotnia kapitał.

Rozmówca nie rozumie pana Aleksego, a do tego kończy za niego myśli, a także notorycznie mu przerywa.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PYTANIA I ODPOWIEDZI DO TEKSTU SATYRY

8. Jaki argument formułuje Aleksy, by pokazać, że bycie „drugim panem" nie zawsze daje szczęście?
9. Jaką refleksję o dawnych i aktualnych czasach snuje pan Aleksy?
10. Jakie zagrożenie dla narodu widzi pan Aleksy w modelu traktowania pieniędzy tak, jak traktuje się je obecnie?

Oszczędzanie czasami jest związane z tym, że gnębi się swoich poddanych, oszukuje i nie korzysta z życia, np. źle się odżywia i ubiera.

W dawnych czasach ludzie umieli oszczędzać bez względu na pochodzenie: zarówno chłopi, jak i szlachta.

Aktualnie obyczaje się popsuły, panowie żyją na pokaz, trwonią majątki, uciskają chłopów.

Pan Aleksy uważa, że takie postępowanie w dziedzinie gospodarczej i finansowej przynosi całemu narodowi straty oraz wiedzie go ku przepaści i klęskom.

Kontekst historyczny: Ignacy Krasicki próbował przestrzec Polaków przed klęską rozbiorów, które nastąpiły w następnej epoce.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PYTANIA I ODPOWIEDZI DO TEKSTU SATYRY

11. Jakie rady daje pan Aleksy swoim rodakom pragnącym być bogatymi?
12. Jakie dwa modele oszczędzania opisuje na przykładzie Piotra i Michała?

Pan Aleksy uważa, że należy powrócić do dawnych metod oszczędzania i bogacenia się, trzeba kultywować wstrzemięźliwość, umieć powstrzymać się od zbędnych wydatków (zbytków) i szanować drobne pieniądze. Przestrzega także przed plagą pożyczania.

Kryterium	Piotr	Michał
Sposób oszczędzania	oszukiwanie innych, oszczędzanie na sobie	roztropne wydawanie nawet małych sum pieniędzy
Poziom życia	niski, biedowanie	wysoki, ale z zachowaniem umiaru
Poziom zadowolenia	brak radości z życia, zgorzknienie	radość z życia, korzystanie z jego możliwości
Ocena etyczna	negatywna	pozytywna

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

SŁOWNICZEK POJĘĆ EKONOMICZNYCH

arenda – dzierżawa, wynajmowanie nieruchomości, a także opłata za taką dzierżawę

ekspensa – wydatki, rozchody, pieniądze, które się wydaje

fortuna – bardzo duży majątek

grosz – moneta o małym, lecz nienajmniejszym nominale

intrata – zysk, dochód, przychód pomniejszony o koszty jego uzyskania

kapitał – pieniądze lub inne wartościowe rzeczy (aktywa), które można wykorzystać, by stworzyć i rozwinąć przedsiębiorstwo albo zainwestować w coś

lichwa – nieuczciwe pożyczanie na zbyt duży procent

mennica – miejsce wytwarzania pieniędzy (w dawnej Polsce funkcjonowały nielegalne mennice, co prowadziło do zaburzeń w obrocie pieniędzmi)

percepta – dochód, najczęściej pieniężny; przychód pomniejszony o koszty jego uzyskania

pożyczka – pieniądze lub przedmiot, które dostaje się na określony czas i które trzeba oddać później

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

SŁOWNICZEK POJĘĆ EKONOMICZNYCH

prowizja – procent od pożyczonej sumy; forma wynagrodzenia za wykonanie określonej czynności, np. sprzedaży, pośrednictwa czy obsługi kredytu

spadek – ogół praw i obowiązków zmarłego, które w drodze dziedziczenia przechodzą na jego następców prawnych, np. dzieci, małżonka

szeląg – dawna moneta o drobnym nominale (1/3 grosza), najczęściej miedziana

szkatuła – odpowiednik skarbony, kasy, sejfu; miejsce do przechowywania kosztowności i pieniędzy

talar – moneta o bardzo dużym nominale, jej wartość wynosiła 8 zł; w dawnej Polsce srebrna

wydatek – pieniądze, które wydajemy na różne dobra lub usługi (np. jedzenie, ubrania, rachunki, bilety autobusowe czy rozrywkę)

zastaw – zabezpieczenie długu; ograniczone prawo rzeczowe ustanawiane na rzeczy ruchomej lub nieruchomości w celu zabezpieczenia wierzytelności

zbytek – zbędny, najczęściej duży wydatek; liczne zbytki prowadziły do utraty majątków

złoty – moneta o dużym nominale

zysk – nadwyżka przychodów nad kosztami związanymi z prowadzoną działalnością gospodarczą; jest wskaźnikiem, czyli miarą, która pozwala ocenić, czy dana działalność gospodarcza jest opłacalna, czy też nie

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

SŁOWNICZEK POJĘĆ EKONOMICZNYCH

arenda – dzierżawa, wynajmowanie nieruchomości, a także opłata za taką dzierżawę

ekspensa – wydatki, rozchody, pieniądze, które się wydaje

fortuna – bardzo duży majątek

grosz – moneta o małym, lecz nienajmniejszym nominale

intrata – zysk, dochód, przychód pomniejszony o koszty jego uzyskania

kapitał – pieniądze lub inne wartościowe rzeczy (aktywa), które można wykorzystać, by stworzyć i rozwinąć przedsiębiorstwo albo zainwestować w coś

lichwa – nieuczciwe pożyczanie na zbyt duży procent

mennica – miejsce wytwarzania pieniędzy (w dawnej Polsce funkcjonowały nielegalne mennice, co prowadziło do zaburzeń w obrocie pieniędzmi)

percepta – dochód, najczęściej pieniężny; przychód pomniejszony o koszty jego uzyskania

pożyczka – pieniądze lub przedmiot, które dostaje się na określony czas i które trzeba oddać później

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

SŁOWNICZEK POJĘĆ EKONOMICZNYCH

prowizja – procent od pożyczonej sumy; forma wynagrodzenia za wykonanie określonej czynności, np. sprzedaży, pośrednictwa czy obsługi kredytu

spadek – ogół praw i obowiązków zmarłego, które w drodze dziedziczenia przechodzą na jego następców prawnych, np. dzieci, małżonka

szeląg – dawna moneta o drobnym nominale (1/3 grosza), najczęściej miedziana

szkatuła – odpowiednik skarbony, kasy, sejfu; miejsce do przechowywania kosztowności i pieniędzy

talar – moneta o bardzo dużym nominale, jej wartość wynosiła 8 zł; w dawnej Polsce srebrna

wydatek – pieniądze, które wydajemy na różne dobra lub usługi (np. jedzenie, ubrania, rachunki, bilety autobusowe czy rozrywkę)

zastaw – zabezpieczenie długu; ograniczone prawo rzeczowe ustanawiane na rzeczy ruchomej lub nieruchomości w celu zabezpieczenia wierzytelności

zbytek – zbędny, najczęściej duży wydatek; liczne zbytki prowadziły do utraty majątków

złoty – moneta o dużym nominale

zysk – nadwyżka przychodów nad kosztami związanymi z prowadzoną działalnością gospodarczą; jest wskaźnikiem, czyli miarą, która pozwala ocenić, czy dana działalność gospodarcza jest opłacalna, czy też nie

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

SENTENCJE W SATYRZE „OSZCZĘDNOŚĆ"

„Poznaj się na szelągach,
a będziesz bogatym".

„Z małych się rzeczy wielkie
sklecają i wznoszą".

„Tak początek mały
Z pracą, czuciem, staraniem
rośnie w kapitały".

„Niechaj się każdy zbytków
niepotrzebnych strzeże
Nie szpeci wstrzemięźliwość
i proste odzieże".

„Lepszy szeląg z intraty,
chociaż jest miedziany
Niż pieniądz złotostemplny,
ale pożyczany".

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

O POŻYTKACH EDUKACJI FINANSOWEJ
W SATYRZE IGNACEGO KRASICKIEGO „OSZCZĘDNOŚĆ"

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.